

u nadgradnji. Ali našu akcentologiju čeka koristan zadatak da sa sinkronijskog i stilističkog stanovišta prouči pojave koje su se s jezikom novije književnosti ustalile u idiomu koji inteligencija može i hoće da prizna kao svojstvene književnom jeziku. Klasični i verificirani akcenat, vidjeli smo, nisu u suprotnosti. Svrha je ovoga članka da ukaže na mogućnosti i granice jednog procesa u suvremenom književnom jeziku. Možemo tom procesu pripisati i najveći stupanj realizacije u doglednoj ili daljoj budućnosti, bilo u pravcu tonske adaptacije, bilo u pravcu zakonitosti klasične akcentuacije. Ali to ne lišava pripadnika jezične zajednice prirodne nužnosti da danas reagira na nj svojim senzibilitetom i predodžbama svoga vremena.

Ovdje nije bilo želje da se predlažu normativna rješenja. Uostalom, ni terminološke nepreciznosti ne pogoduju tome. Opsežnijim zaključcima o odnosima adaptiranih (klasičnoga i intonativno prilagođenoga) i verificiranog akcenta (kako sam ga za ovu priliku nazvao) u nadgradnji književnog jezika mogla bi pomoći jedna nedvosmislena i za naše prilike potpuno upotrebljiva definicija standarda.²

O S V R T I

KRUNOSLAV PRANJIĆ: JEZIK I KNJIŽEVNO DJELO

»Školska knjiga«, Zagreb 1968.

U primjeni našega književnoga jezika djeluju dva gledanja. Jedno, koje zastupaju praktičari, bez sumnje zaslužni za čuvanje mnogih normativnih kontinuiteta, ipak se previše često ograničuje na pitanja tipa »da li se tako može reći« i pokazuje stalnu napetost prema svim vrstama manje običnih posebno dijalekatskih riječi i konstrukcija. Naviknuto da jeziku pripisuje najrazličitije misije, ono je sklono da normu protegne na sve oblike mišljenja i izražavanja, te prema njemu npr. u kazalištu i ep i skeč treba da budu jednako dobri učitelji, a škola i ulica dobri učenici književnog jezika; u školi ono još živi od doktrine koja se vezuje uz Flaubertovo ime da se ne ponavljaju rije-

či.¹ Naprotiv, iz problemski usmjerenih ispitivanja, koja se ne svode tek na dobro i loše, na potrebno i nepotrebno, izlazi da sve u jeziku može biti potrebno, samo nije sve jednako vrijedno. Tako ti nazori pod našom »slabom pismenošću« koju s razlogom uviđaju, podrazumijevaju različite stvari. Prvi osjeća postojanje različitih stilova književnog jezika uglavnom kao teret u uzdizanju pismenosti, uočava nedostatke u primjeni gramatike i pravopisa, ali obično ne luči njihove kompetencije. Drugi je nazor neza-

¹ To se može opaziti i u uniformiranju jezika. Ne znamo tko je i zašto u novinama i publikacijama počeo npr. križati riječ *dapače* i ubacivati samo *štaviše*. Još manje znam što se time dobiva. — Zašto, ako isti tren nismo preko Radio-Zagreba čuli da se nešto dogodilo u Zagrebu, nećemo više ni čuti, jer dalje, protivno svakoj radiofonskoj potrebi, čujemo u tom gradu?

² M. Kravar u *Problematika naše gradske akcentuacije* (Zadarska revija, sv. 3, 1968) pristaje uz definiciju Ch. C. Friesa. *American English Grammar* (New York, 1940. str. 13) koji definira američki standard kao »skup jezičnih navika, uzetih široko, u kojima se obavljaju glavni poslovi političkoga, društvenoga, privrednoga, odgojnoga i vjerskoga života ove zemlje«. Obavljaju se ili mi želimo da se obavljaju?

dovoljan siromaštvom izraza i nedovoljnom sviješću o raznim slojevima i službama književnog jezika. Prvome je svojstvena vjera u normu, drugome skepsa, s uvjerenjem da »ni u jeziku norme ne mogu biti vječne«. Koliko god oba ova naziranja bila dobro namjerna i koliko god se u potrebnom učvršćenju književnog jezika dopunjavala, ipak je razlika između prvog i drugog slična razlici u jezičnoj svijesti mjerljivoj osjetnom *vremenskom* udaljenošću.

Da u jeziku sve može biti potrebno, ali da nije sve jednako vrijedno, osnovna je misao knjige K. Pranjića »Jezik i književno djelo«. Do tog pogleda na stvari Pranjić je došao proučavanjem jezika pisaca, u prvom redu dvojice pisaca koji u 20. stoljeću imaju i u izgradnji jezika hrvatske književnosti svoja *doba* s trajnim utjecajem – Matoša i Krleže. Pranjić proučava prvenstveno jezik literature. Naučavanje praške škole o različitim službama književnog jezika (od kojih je jedna jezik književnosti) primjenjivao je kod nas prof. Ljudevit Jonke, pa njegovi učenici gaje sasvim razumljiv interes upravo za proučavanje različitih službi književnog jezika. Vidi se da je Pranjić, koji nam se predstavlja kao autor stručno vrlo dobro obaviješten i teoretski opremljen, i iz tih učenja izvukao koristi. U svojim ispitivanjima oslanja se na rezultate moderne lingvističke stilistike, a njegova izlaganja u ovoj knjizi utoliko su vrednija što su jasna i nisu preopterećena imenima i citatima. Pri tome treba imati na umu da je potrebno otkloniti zabune oko toga što je to jezik pisaca i koliko je on za standard i za normu upotrebljiv. Pojedini su pisci znatno djelovali na standardni jezik, ali ne svime što su napisali. Ima u njihovu jeziku neponovljivoga (čime se i autor ove knjige bavi) i mnogo zajedničkoga što kao reprezentativni prosjek postaje zanimljivo za normu.²

² Npr. u *Povratku Filipa Latinowicza* imamo riječ *kuhtič*, što može biti predmetom stilske analize; ali što reprezentativni prosjek hrvatske poezije pokazuje jednosložan refleks jata, to može imati značenje za gramatiku.

Po prirodi ovakva pristupa, autora ove knjige zanima jednako ono što je »pravilno« i ono što je »nepravilno«, sa željom da pokaže kako se može pisati loše gramatički korektno i dobro gramatički nekorektno. Tako knjiga u kojoj se proučavaju *antigramatemi* možda na najbolji način pretvodi jednoj budućoj, tako potrebnoj stilistici standarda.

Pranjićeva knjiga jest zbirka od 13 članaka objavljenih u raznim časopisima u razdoblju od 1962. do 1968. godine. Neće biti slučajno što se na uvodnom mjestu nalazi članak »Suvremeni književni jezik – stvarnost različitih stilova«. Taj članak po kronološkom redu kad je objavljen nije ni prvi ni posljednji, a i drugi su već prije o tom u jeziku pisali, ali je u neku ruku programatski za Pranjićeva istraživanja. Književni jezik postoji (ostvaruje se) u više realizacija, tj. postoji kao stvarnost različitih službi ili stilova. Tako Pranjić definira razgovorni stil, znanstveni (naučni), administrativni, književnoumjetnički, publicistički i naučnopopularni stil. Mislim da je ovaj članak najpotrebniji čitaocu koji se upućuje u problematiku jezika kao društvene činjenice i kao individualnog pronalazaštva. Članak je veoma koristan ako je utjecao na one kojima je bio upravljen kad je prvi put objavljen (u časopisu »Pogledi i iskustva u reformi školstva«). Izučavanje jezika ovim smjerom najkorisnije je ulaganje energije, i to odmah, u ono što se kasnije s mukom nadoknađuje na višim školama u kolegijima pod nazivom »kultura izražavanja« i sl.

Slijedeći misao da je sa stilističkoga stanovišta sve što postoji u jeziku dobro, ali nije jednako vrijedno, Pranjić dalje raspravlja norme u jeziku (gramatičku, ortografsku, leksičku, ortoepsku i stilističku). Metrička analiza Cesarićeva stiha *i ne da mi preći u suze i riječi* traži da se čita *rjēči*, a ne prema tzv. klasičnoj normi *rijēči* ili sa prelaženjem akcenta na proklitiku *ī rijēči*. Nazor je pisao u tim slučajevima apostrof (*r'ječ*), a Pranjić nam kaže da je jednosložni izgovor takav »i u većine koja govori književnim jezikom« (str. 30). Ako bi tko posumnjao u to, moglo bi se odgovoriti da je takvo

stanje u hrvatskoj književnosti i da je barem urbani izgovor takav. Ovo pitanje može interesirati gramatiku. Ona neće moći dugo prelaziti preko činjenice da je takav izgovor i priznat npr. u tečaju hrvatskosrpskog jezika po GSAV-metodi, kojega je Pranjić jedan od autora i neće moći odgađati da odgovori na pitanje koliko u hrvatskosrpskom jeziku i njegovim varijantama ima fonema. Pranjić nam zasada nudi rješenje – klasičnu normu treba poštovati u primjerima iz narodne književnosti, na kojima je izgrađena, ali upozorava na »raskorak između ortoepske norme i jezične stvarnosti u pogledu književnog izgovora« (str. 30). Rado bismo od autora čuli kako zamišlja na ovom pitanju suradnju gramatike i stilistike u budućnosti.

Književnoumjetnički stil upotrebljava se i u drugim stilovima, pa i onim što jezik stvara izvan njih. Iako su tek pojedini gramatičari kod nas, za razliku od gramatičara u inozemstvu, tek u tridesetim godinama ovoga stoljeća počeli žargon gledati kao predmet dostojan interesa, u književnim djelima bilo je drugačije mnogo prije – u pisaca realista ima mnogo upotrebe (tadanjeg) žargona u književnoumjetničke svrhe. U članku *Žargon – razaranje ili bogaćenje jezika* govori se o žargonu danas, a žargon se – kako znamo – brzo mijenja. U pomanjkanju većeg broja radova, tu ima mnogo terminoloških nepravilica s kojima autor nastoji izaći na kraj. »Šatrovački«, koji sugerira niži oblik kulture i primitivniji društveni život, i »žargon« tek su se privremeno u stručnoj literaturi mogli izjednačivati, jer se ona nije njima mnogo ni bavila. Ispravno je zapažanje da žargon upotrebljava konkretno za apstraktno (biti u *sosu* umjesto u *neprilici*), ali ako ovakve pojave čine žargon, onda njegova veza sa tzv. specijalnim jezicima visi o tankoj niti. Specijalni jezici nastaju zaista iz težnje kakve skupine da joj članovi govore jezikom koji neupućenima ostaje nepristupačan i nerazumljiv. Toga je bilo kako u nekadašnjim esnafima, tako u velegradskom podzemlju. Poslije rata objavljivane su studije o specijalnom jeziku Poljaka u koncentracionim logorima

– jeziku nerazumljivu njihovim čuvarima. Ali nisam sklon pod *Sondersprache* i pod *slang* podrazumijevati iste stvari. Čini mi se da suviše uopćavamo ako i žargonu pripisujemo težnju za tajnošću (str. 34). Činjenica jest da se za specijalista kaže *spec* u žargonu, ali tu nema ni želje za tajnošću, ni tajne. U svakom slučaju, Pranjićeva zapažanja vrlo dobro dolaze i mogu pomoći da se ovi odnosi razrade.

»*Jezik i književno djelo*« nije knjiga pisana u potezu, već izbor članaka objavljenih u šest godina. Neki su članci pisani da pouče (*O pasivnim konstrukcijama*, objavljen u »Radio i televizija u školi«), neki da postavljaju i riješe probleme. U potonjima nalazimo zrelu lingvističku stilistiku, uglavnom na jeziku Matoša i Krleže, ali i s primjerima iz drugih književnika. Primjeri su lijepo odabirani i sadržajno i uvjerljivo komentirani. Kad proučava jezik i stil suvremenih pisaca Pranjić pod pojmom *jezik* razumije skupnost izražajnih sredstava kojima raspolažemo kad oblikujemo jedan iskaz, a pod *stil* aspektat i kvalitet toga iskaza koji rezultira iz izbora među izražajnim sredstvima. U člancima koji dolaze u drugom dijelu knjige razmatra *fonostilistiku* (fonetiku jezičnog izraza), *morfonostilistiku* (morfologiju jezičnog izraza, gdje promatra ponajviše distinktivnu funkciju sufiksalne tvorbe), *sintaktostilistiku* (sintaksu jezičnog izraza) i *semantostilistiku* (semantiku jezičnog izraza).

Iz izbora varijanata jedne riječi (npr. kod Krleže *majka-mati*) autor dokazuje kako čistih sinonima u jeziku i nema; ono što su neki autori koje Pranjić rado citira naslućivali, ali nisu dospjeli do kraja formulirati. Ova razmatranja stilističkih varijanata bit će i te kako korisna budućem toliko očekivanom rječniku sinonima. U člancima o Matošu, kojega izvrsno poznaje, imam dojam da se je Pranjić najviše razmahao. Tu od čitaoca traži više napora da prihvati noviju terminologiju, ali taj trud neće čitaocu biti uzaludan. Već u članku *Matoševe leksičke varijante* njegova razmatranja su u najčistijem smislu stilistička, jer se leksičke varijante proučavaju u svjetlu svojih funk-

cija: autora zanimaju izražajne vrijednosti leksema (npr. *razbojište*) prema korelativu (*bojište*). Stilističke varijante dolaze u funkciji ironizacije ili pejorizacije, zatim mogu biti motivirane situacijski, mogu biti kolokvijalne itd. Dakle, nije važno samo koja je riječ odabrana nego i zašto.

U tom članku i drugima koji slijede (*Lingvostilistička analiza jedne Matoševe proze, Tehnika pauze kao stilski postupak, O Krležinu proznom ritmu*) autor se bavi ritmom, i to ritmom u prozi (koji se razlikuju od ritma u poeziji utoliko što je u ovoj a priori organiziran). Ovdje otkriva kako sve na ritam u prozi utječe različit red riječi. Ritmotvorne elemente čine vrednote govornog jezika: intonacija, intenzitet, registar, pauza i tempo. Pranjić ih detaljno obrađuje, a posebno se bavi pauzom, koja i ne mora biti signalizirana nekim pravopisnim (grafičkim) znakom a da bude ritmotvoran element. Ritam može biti ekspresivan i neekspresivan, ali se svaki tekst mora realizirati u jednom od njih. Ali ni jedan ni drugi nije a priori umjetnički. Ekspresivan ritam postoji i u običnom govoru, a umjetnički tekst ima i neekspresivnog ritma. Međutim, posebno je pitanje razbijanje sintagme. Da je »sintagmu moguće razbiti ritmički, ali sintaktički nikako« sasvim je prihvatljivo, jedino što mi se čini da bi bilo dobro uvijek lučiti ono što je stilistika kolektivnog jezika u bilo kojem njegovom »stilu« od onoga što je individualan postupak. Primjeri *grof Drašković ima monopol na svoje biskupsko i grofovsko hrvatstvo, a ja na svoje pučko i narodno nemam* (str. 59), *masa se neriješenih pitanja slegla* (str. 148), *dobro kaže ovaj tamo : lopov je to i trebalo bi ga u bajbok* (str. 156) idu u kolektivni jezik (posljednji primjer potpuno u razgovorni stil) – to je njihov poredak i kad se radi o jednoj rečenici ili bloku. Zato ovdje može biti sretno razmatranje u smislu funkcije različitih službi književnog jezika u jeziku književnog djela. Pranjić i upozorava na odnos individualne tvorevine i kolektivnog jezika kad tumači kako je Matoš iz kolektivnog jezika uzeo frazu *tisuć puta*, gdje *tisuć* ne znači tisuću, već povećanje

mjere (str. 113). Ima tipičnog razbijanja sintagme koje ide u standard, u govorni stil ili pripada rekvizitariju pjesničkog izražavanja. Svaka sintagma ne cijepa se jednako lako, barem ne u svaku svrhu. Stavljajući enklitičkog oblika *je* između imena i prezimena nalazi se u pisaca (*Petar je Orlić vidio Pariz*), ali je pitanje koliko bi to pisci držali standardnim, a sigurno je da kolektivna svijest ne može to u standardu doživljavati drugačije nego kao prilično enervantnu afektaciju. Ali, tu već dolazimo do mjesta enklitike u rečenici, dakle do problema koji se u znanosti o našem jeziku gleda ili u biti fonetski ili u biti sintaktički. Pranjićevo proučavanje jezika pisaca pomoći će svemu što je potrebno da se postigne jasnoća i učvrsti norma, ali i inventivnom pristupu svega što podrazumijevamo pod slobodnim redom riječi u hrvatskosrpskoj rečenici. Ipak, gledajući sve primjere, kao npr. Matošev *putujući, ih izbjegavah*, neka nam autor dopusti reći da bi tu dobro došla kakva statistika iz koje bi se vidjela učestalost enklitike na početku fonetskog bloka; to bi dalo čvršće uporište za izvođenje zaključka o svjesnom postupku ili vizualnoj predodžbi.

Na mogućnostima izbora koje jezik pruža na području sintakse Pranjić proučava emfaze i intonaciju rečenice, te pokazuje kako red riječi i inverzije ritmiziraju složenu rečenicu. To je utoliko vredniji posao što još nisu proučeni tipovi rečeničnih intonacija u našem jeziku. Na sreću, autor je svjestan mogućih opasnosti pri takvim ispitivanjima i izvodenjima. U vrednote govorenoga jezika uključeni su akcenat (u intonaciju i intenzitet) i kvantiteta (u trajanje taktova – akcenatskih cjelina). Svi pisci ne naglašuju u potpunosti novoškavski (od dvojice Pranjiću najmilijih nijedan), i mogu se kod mnogih pretpostaviti (a kod Krleže i čuti) i drugačije intonacije. Slične stvari mogu se pokazati u fonetici jezičnog izraza, gdje akcenat ima razlikovnu funkciju (*úde*, aorist: *úđē*, prezent). Koliko je aorista napisano u književnim djelima koji u školskom čitanju i u svijesti čitaoca žive samo kao prezenti, a koliko

prezenata koji se hiperkorektno čitaju kao aoristi! Kako sam rekao, Pranjić je svjestan toga, te upravo u tim slučajevima, bez obzira kako se u nekom slučaju sam odlučuje, prepušta čitaocu ili interpretatoru da odluči o izboru (str. 55).

U jeziku jednog pisca može se tražiti u prvom redu umjetnička vrijednost; tada je pristup prvenstveno stilistički. Može se tražiti njegov utjecaj na književni jezik; tada je pristup prvenstveno historijski. Danas postoje ploče i vrpce s kojih čujemo kako pisci – naši suvremenici – čitaju svoja djela. Otuda znamo kako naglašavaju, intoniraju itd. A postoje snimljeni njihovi govori, diskusije i stručni razgovori. Dakle, za suvremenike znamo kako pišu i kako govore. Za starije pisce znamo kako su pisali javno i privatno, ali ne znamo kako su govorili. To pričinja poteškoće s obzirom na maloprije rečeno, ali i s obzirom na izbor riječ uopće. Je li riječ *prelesan* bila Đalском obična i u govoru? Je li mu bila prirodna jednako u mladosti i u starosti? Je li ju kada osjetio kao neologizam ili kao arhaizam? Šta je sa *bo*, šta sa *jur*, šta sa Šeninim *koli-toli*? Rječnici iz kojih se želimo informirati o takvim riječima crpu gradu iz književnih djela i drugih pisanih izvora, te iz njih saznajemo kad su ih pisci pisali. Ali ne može biti ista stilska funkcija jedne riječi u književnom djelu ako je pisac svaki dan govori, ili ako mu se kao još nova svidjela, ili ako zna da se više ne govori. I uz analizu konteksta, teško je prodrijeti u cjelokupan nekadašnji kolektivni jezik. Izlazi da lingvistička stilistika na teško uхватljivoj materijalu kolektivnoga jezika mora nailaziti na teškoće koje joj značeju domet.

Na te misli navodi primjer iz Matoševe »Prve nevjere« *prelesno osjećanje*, za koji Pranjić nalazi, mislim umjesno, da kao i neki drugi »slavenoserbizmi« služi ironizaciji i pejorizaciji (str. 86). Naravno, oni služe tome jer ih je Matoš upotrijebio u svoje vrijeme; Đalskome ne bi *prelesno* moralo služiti u tu svrhu, a najmanje bi u doba pravaške ljubavi prema slavenizmima i rusizmima u tu svrhu služile sve riječi ta-

kve provenijencije. Dakle, pretežno historijski i pretežno stilistički pristup u uskoj su vezi. Neovisno od ovih problema s kojima se jedan i drugi pristup suočavaju, Pranjić je izabrao drugi, uostalom uspješno. Skrećem pažnju kako se ne oglašuje ni o zahtjeve prvoga pristupa u poglavlju u kojem obraduju »kontekstualno motivirane varijante« u članku *Matoševa leksičke varijante* – tu razmatra dijalektizme i arhaizme (koji su to u svijesti Matoševa doba). Tako u kontekstu arhaizam *slasti ljuvene* ima funkciju ironizatorsku, a *prošaste, gredući, grede* »ovdje su u kontekstu majestetičnom, pa taj temeljni ugođaj samo još birano pojačavaju« (str. 88). Vezu sa govornim jezikom (i današnjim) pokazuju kolokvijalne varijante *ispipati, nakresao* itd. (str. 90). Sve što je izloženo u spomenutim člancima, kao i u članku *Fuga matošiana*, čitaocu toplo preporučujem da pažljivo pročita, jer će mu kao i cijela knjiga biti izvor trajnih spoznaja. Ako bih nešto morao posebno istaći, istakao bih upravo *Fugu matošianu* kao primjer stilističkog pristupa par excellence. Tu vidimo – vratimo se na početak ovoga prikaza – kako intencionalno ponavljanje riječi kao stilsko sredstvo (koje ovaj put želi sugerirati doživljaj monotonije) postaje funkcionalno. Iz ovog članka, u kojem ima i gramatičkih pouka, slijedi i jedna općumjetnička: sredstvo za umjetnički prikaz monotonije nije monotonija, niti je umjetnički prikaz monotonije monoton!

S obzirom da imamo pred sobom izbor članaka koje je autor objavljivao nekoliko godina s različitim svrhama i za različitu publiku, a ne vidi se iz predgovora da su za ovo izdanje redigirani, čitalac mora računati s načinom izlaganja na koji u *knjizi* nije navikao. Na str. 61. i 107. pojavljuje se isti citat iz Dufrennoeve »Le Poétique« (prvi put originalan, drugi put preveden, na str. 126. opet se poziva na isto mjesto); prva dva puta poziva se na Saussurea, ali bez obavijesti o njemu ili o mjestu u njegovu djelu. Zatim, što znači termin fonetski blok definira se tek na strani 102, iako se o njemu govori i prije kao o poznatom

(str. 39, 67, 68, 73); na str. 38. definira se kao izgovorna cjelina. Zbog toga uopće preporučujem čitaocu da se što više služi iscrpim registrom imena i pojmova na kraju knjige, koji će mu pomoći da se snađe i u terminologiji. U tom registru masnim brojkama označene su stranice na kojima se pojam definira. Ali masnih brojaka nema uz neke termine koje je autor sigurno ostavio da definira drugom zgodom, a ovdje imaju radni karakter (*izraz*).

Na kraju, može se postaviti pitanje – kakvim stilom piše Pranjić? Njegov je stil – recimo opisno – živ, bez naučne suhoće, u kojem se autor dosta kapriciozno igra s odstupanjima razgovornog jezika od škol-

ske gramatike, ali čini i neke distinkcije sasvim privatne. Začudo, prema nekim normativnim traženjima vrlo je discipliniran (*tačka* i sl.), prema drugima pretjerano ležeran (*malo jest, malo jeste*).

Ali sve to može stajati u ovoj knjizi koja nema toliko želju da na običan način pouči, koliko da mijenja predodžbe i usavršava pristup jeziku književnog djela i književnom jeziku uopće. Ovom knjigom, prožetom sviješću o pluralizmu kao stvarnosti književnog jezika, moći će se koristiti u svom budućem oblikovanju i stilistika i gramatika, za čije se »pomirenje« i prevladavanje naslijeđenog mentaliteta autor u predgovoru zalaže. Vladimir Anić

VIJESTI

SABIRNA AKCIJA HRVATSKOG FILOLOŠKOG DRUŠTVA

Upravnom odboru HFD radosna je dužnost da priopći prve rezultate sabirne novčane akcije za pomoć Društvu.

Priloge za »Zlatnu knjigu HFD« poslali su nam:

1. Gimnazija »Trešnjevka« Zagreb, Dobojska 12	ND	500,00
2. Dr Milovan Zoričić, Zagreb, Bakačeva 3	ND	750,00
3. »Školska knjiga«, Zagreb	ND	1.000,00
4. Nada Pejić, Varaždin, Preradovićeveva 8	ND	500,00
5. Prof. Vjekoslav Štefanić, Zagreb, Vramčeva 15	ND	500,00
6. Filozofski fakultet, Zagreb	ND	500,00

Upravni odbor najtoplije zahvaljuje darovateljima. Njihova imena i naslovi unijeti su u »Zlatnu knjigu«, koja će čuvati trajan spomen njihove nesebičnosti i brige za razvoj hrvatske filologije.

Ostale priloge doznali su nam:

1. Prof. Stevan Sentđerdi, Subotica, Nušićeva 2	ND	30,00
2. Blaženka Gašparević, učiteljica, Sunja	ND	50,00
3. Slavko Ollrom, Našice	ND	100,00

4. Prof. Sarjanović, Zagreb, Bogišićeva 12	ND	50,00
5. Ante Škeljo, apsolvant Filozofskog fakulteta	ND	10,00
6. Dragan Prečanica, Sarajevo, Maršala Tita 32	ND	100,00

I ovim darovateljima Upravni odbor toplo zahvaljuje. Naročito nam je bilo ugodno vidjeti da se već i među prvim darovateljima nalaze građani iz drugih republika i pripadnici drugih naših naroda. Željeli bismo da tako bude i u buduće, jer zaista razvitak nacionalne filologije služi ne samo vlastitom narodu već je na dobrobit kulture i svih drugih jugoslavenskih naroda i narodnosti.

Za one čitaoce »Jezika« koji nisu upoznati sa sabirnom akcijom HFD ponovit ćemo najvažnija mjesta iz prošlogodišnjeg Proglasa Upravnog odbora HFD:

»Hrvatsko filološko društvo dobrovoljna je organizacija koja okuplja stručnjake i ljubitelje hrvatske filologije. Zadatak društva je unapređivanje filoloških disciplina kao i uopće razvijanje ljubavi i poštovanja za materinsku riječ i na njoj nastalu ukupnu kulturu hrvatskog naroda. Hrvatsko filološko društvo također potiče i njeguje rad na proučavanju jezika i kulture drugih naroda, posebno južnoslavenskih i slavenskih,